

Materiały Moduł III: Organizacja procesu monitorowania w szkole

D. Grzonkowska, J. Misztal, J. Wilińska-Wieczorek, Z. Żuchowski, *Monitorowanie wdrażania podstawy programowej kształcenia ogólnego na II, III, IV etapie edukacyjnym. Poradnik, ORE 2013 (wersja elektroniczna):*

Wśród podmiotów odpowiedzialnych za proces monitorowania podstawy programowej należy wymienić przede wszystkim nauczycieli poszczególnych przedmiotów i zajęć edukacyjnych, zespoły nauczycielskie oraz dyrektora szkoły. Zadania wymienionych powyżej podmiotów można określić w 4 obszarach działań. Są to:

- planowanie i organizacja procesów edukacyjno-wychowawczych,
- realizacja procesów edukacyjno-wychowawczych,
- badanie i analiza efektów realizacji procesów edukacyjno-wychowawczych,
- doskonalenie zachodzących w szkole procesów edukacyjno-wychowawczych.

Zadania nauczycieli

Tabela 23. Przykładowe zadania nauczyciela

Aspekty działań	Zadania
Planowanie i organizacja procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • gruntowne poznanie podstawy programowej nie tylko swojego etapu kształcenia, lecz także poprzedniego i następnego, ponieważ wiadomości i umiejętności zdobyte na wcześniejszym etapie stanowią bazę do realizacji zajęć na następnym etapie edukacyjnym, • wybór, modyfikacja lub opracowanie programu nauczania, • analiza proponowanego do szkolnego zestawu programu pod kątem jego zgodności z podstawą programową oraz możliwości dostosowania jego realizacji do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów, • wnioskowanie do dyrektora o dopuszczenie programu do użytku w szkole, • rozpoznanie możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych, sposobów uczenia się oraz sytuacji społecznej każdego ucznia, • opracowanie planu działań edukacyjnych na dany rok szkolny, • precyzyjne i jednoznaczne formułowanie celów edukacyjnych, najlepiej w ujęciu operacyjnym, • ustalenie wymagań edukacyjnych, czyli zgodnego z podstawą programową zestawu wiadomości i umiejętności do opanowania na danym etapie kształcenia i/lub w danej klasie, • uporządkowanie i hierarchizacja ustalonych celów zgodnie z przyjętą taksonomią,

	<ul style="list-style-type: none"> • dobór treści kształcenia umożliwiających realizację założonych celów, • dostosowanie treści kształcenia do poziomu i możliwości uczniów, • poinformowanie uczniów o stawianych przed nimi celach uczenia się i oczekiwaniach, • organizacja zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i specjalistycznych odpowiednich do rozpoznanych potrzeb uczniów, • uwzględnienie w planach dydaktycznych zalecanych sposobów i warunków realizacji podstawy programowej, • wybór podręcznika znajdującego się na liście MEN, • planowanie działań dotyczących realizacji ogólnych zadań szkoły.
Realizacja procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • przekazywanie wiadomości, rozwijanie umiejętności i kształtowanie właściwych postaw traktuje się jako wzajemnie uzupełniające się i nierozłączne wymiary pracy dydaktycznej, • realizacja podstawy programowej z uwzględnieniem osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego, • nauczanie i uczenie uczenia się, • tworzenie atmosfery sprzyjającej uczeniu się, • kształtowanie postawy uczenia się przez całe życie, • stosowanie metod aktywizujących uczniów w procesie nauczania – uczenia się, • stosowanie metod pracy dostosowanych do potrzeb uczniów, • motywowanie uczniów do aktywnego uczenia się, • tworzenie warunków do pracy samodzielnej i zespołowej, • stosowanie nowatorskich rozwiązań służących rozwojowi uczniów, • realizacja podstawy programowej z uwzględnieniem zalecanych warunków i sposobów wdrażania, • indywidualizacja procesu kształcenia, • stwarzanie warunków do osiągania przez uczniów różnorodnych sukcesów edukacyjnych na miarę ich możliwości, • zapewnienie uczniom bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, • wprowadzanie uczniów w świat wartości i norm społecznych, • realizacja działań antydyskryminacyjnych, • współpraca z rodzicami na rzecz rozwoju uczniów, • wspieranie uczniów w trudnych sytuacjach, • udzielanie uczniom wspierających informacji zwrotnych pozwalających się uczyć, • ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów w odniesieniu do postawionych wymagań, • informowanie uczniów o postępach w nauce, • zapobieganie niepowodzeniom edukacyjnym uczniów.
Badanie i analiza efektów realizacji procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie i analiza postępów rozwoju każdego ucznia, z uwzględnieniem jego możliwości rozwojowych, • monitorowanie i badanie efektów kształcenia, • sprawdzanie na koniec półrocza i roku szkolnego realizacji treści określonych w podstawie programowej, • samoewaluacja postępowania dydaktycznego i wychowawczego.
Doskonalenie zachodzących w szkole procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie metod i form pracy dydaktycznej i wychowawczej, • modyfikacja i doskonalenie działań edukacyjno-wychowawczych, • podniesienie wyników kształcenia i wychowania.

Źródło: opracowanie własne.

Zadania zespołów nauczycielskich

Tabela 24. Przykładowe zadania zespołów nauczycielskich

Aspekty działań	Zadania
Planowanie i organizacja procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • analiza podstawy programowej, • badanie zgodności programów nauczania z podstawą programową, • wnioskowanie do dyrektora o dopuszczenie programu do użytku w szkole, • wybór podręczników po uprzednim sprawdzeniu, czy znajdują się na liście MEN, • opracowanie przedmiotowego systemu oceniania w celu przekazania uczniom precyzyjnych wymagań edukacyjnych, • planowanie i organizowanie procesów edukacyjnych w sposób sprzyjający uczeniu się.
Realizacja procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • wspólne poszukiwanie najefektywniejszych metod pracy z uczniami, • wymiana doświadczeń w zakresie realizacji ogólnych zadań szkoły, • realizacja przedsięwzięć o charakterze interdyscyplinarnym.
Badanie i analiza efektów realizacji procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • badanie postępów uczniów, • monitorowanie i analiza wyników kształcenia na poziomie klasy i szkoły, • analiza wyników sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych oraz wyników ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej, • obserwacja postaw i zachowań uczniów.
Doskonalenie zachodzących w szkole procesów edukacyjno-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie wniosków z prowadzonych badań i analiz wyników kształcenia i wychowania, • w razie potrzeb wprowadzanie zmian w szkolnym systemie kształcenia i wychowania, • doskonalenie procesów edukacyjnych i wychowawczych.

Źródło: opracowanie własne.

Zadania dyrektora

Tabela 25. Przykładowe zadania dyrektora

Aspekty działań	Zadania

<p>Planowanie i organizacja procesów edukacyjno-wychowawczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • programowanie i planowanie pracy szkoły, • sprawdzanie, czy proponowane do szkolnego zestawu programy nauczania są zgodne z podstawą programową, • dopuszczanie do użytku w szkole programów zgodnych z podstawą programową, • stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zalecanych sposobów i warunków realizacji podstawy programowej, • zobowiązanie nauczycieli do zapoznania się z podstawą programową danych zajęć edukacyjnych, • powołanie zespołu zadaniowego w celu przeanalizowania szkolnego programu wychowawczego pod kątem jego zgodności z podstawą programową i dopuszczonymi do użytku szkolnego programami nauczania, • sprawowanie nadzoru pedagogicznego na etapie planowania i organizowania procesów edukacyjnych i wychowawczych, • inspirowanie nauczycieli do podejmowania nowatorskich działań, innowacji i eksperymentów pedagogicznych.
<p>Realizacja procesów edukacyjno-wychowawczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dbałość o warunki i przebieg procesu kształcenia i wychowania, • systematyczne kontrolowanie dokumentacji przebiegu nauczania, • sprawowanie nadzoru pedagogicznego nad realizacją procesów edukacyjnych i wychowawczych, • kontrolowanie zgodności działań nauczycieli z obowiązującym prawem, analiza dzienników zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych, dokumentacji nauczycielskich zespołów klasowych i przedmiotowych, • obserwacja zajęć prowadzonych przez nauczycieli, • zapewnianie nauczycielom pomocy i wsparcia w realizacji zadań określonych w podstawie programowej, • dokumentowanie działań związanych z monitorowaniem realizacji podstawy programowej.
<p>Badanie i analiza efektów realizacji procesów edukacyjno-wychowawczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie procesem monitorowania realizacji podstawy programowej, • badanie znajomości obowiązującej podstawy programowej wśród nauczycieli, • badanie efektów kształcenia i wychowania, • analiza stopnia realizacji treści nauczania określonych w podstawie programowej, • badanie, w jaki sposób nauczyciele indywidualizują proces kształcenia, • analiza zgodności tematyki zajęć z realizowanymi programami nauczania, • analiza stopnia realizacji minimalnej liczby godzin zajęć edukacyjnych.
<p>Doskonalenie zachodzących w szkole procesów edukacyjno-wychowawczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazywanie kierunków zmian w szkolnym systemie kształcenia i wychowania, • inicjowanie działań służących doskonaleniu procesów edukacyjnych i wychowawczych, • podejmowanie działań organizacyjnych zapewniających właściwą realizację podstawy programowej.

Źródło: opracowanie własne.

Tak więc za właściwą organizację monitorowania realizacji podstawy programowej w szkole odpowiadają nauczyciele, zespoły nauczycielskie i dyrektor szkoły.

Propozycja procedury monitorowania realizacji podstawy programowej-odrębny

załącznik „Materiały-wybrane narzędzia”

Załącznik nr 1

Przykładowy arkusz oceny programu kształcenia ogólnego

Podmiot oceniający (imię i nazwisko nauczyciela lub nazwa zespołu).....

.....

Autor / autorzy programu.....

Tytuł programu.....

Przedmiot nauczania / zajęcia edukacyjne.....

Etap kształcenia.....

Lp.	Oceniany aspekt	Ocena	
		TAK	NIE
1.	Program obejmuje co najmniej 1 etap edukacyjny i dotyczy edukacji wczesnoszkolnej (kształcenia zintegrowanego), przedmiotu, ścieżki edukacyjnej, bloku przedmiotowego lub ich części (niepotrzebne skreślić).		
2.	Zawiera szczegółowe cele kształcenia.		
3.	Zawiera szczegółowe cele wychowania.		
4.	Treści programu są zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego.		
5.	Wskazuje sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów.		
6.	Wskazuje sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od		

	warunków, w jakich program będzie realizowany.		
7.	Zawiera opis założonych osiągnięć uczniów.		
8.	Zawiera propozycje kryteriów oceny.		
9.	Proponuje metody sprawdzania osiągnięć uczniów.		
10.	Jest poprawny pod względem merytorycznym.		
11.	Jest poprawny pod względem dydaktycznym.		
12.	Proponuje optymalną liczbę godzin realizacji.		
13.	Inne uwagi o programie dotyczące np.: zaproponowanych materiałów edukacyjnych, wymaganej bazy dydaktycznej, treści wykraczających poza podstawę programową (opis).		

imię i nazwisko

nauczyciela lub przewodniczącego zespołu

Źródło: opracowanie własne.

Właściwy przebieg monitorowania wynika z dobrej organizacji tego procesu i czytelności zadań dla poszczególnych nauczycieli, zespołów nauczycielskich i dyrektora.

Zapamiętaj!

1. Nie wszystkie działania związane z monitorowaniem realizacji podstawy programowej wymagają tworzenia odrębnych narzędzi.
2. Dokumentowanie działań w zakresie monitorowania realizacji podstawy programowej należy ograniczyć do niezbędnego minimum.
3. Celowym jest użycie narzędzi monitorowania w cyklu półrocznym i rocznym.

Wybór programu nauczania przyrody w szkole ponadgimnazjalnej-wykorzystanie narzędzi coachingowych (GROW, RE- GROW)- w podobny metodologicznie sposób można realizować wybór programu nauczania historii i społeczeństwa w szkole ponadgimnazjalnej

Przyroda w szkole ponadgimnazjalnej. Poradnik metodyczny, ORE

Organizacja nauczania *przyrody* to dla szkół spore wyzwanie, które najprawdopodobniej nie będzie mogło być w prosty sposób powielone w kolejnych latach szkolnych. Dlatego warto wypracować model na tyle elastyczny, aby szkoła mogła sprawnie reagować na zmieniające się uwarunkowania związane np. z zainteresowaniami uczniów, liczbą nauczycieli realizujących *przyrodę*.

Dobrą praktyką dyrektorów szkół jest powoływanie zespołów przedmiotowych, w ramach których nauczyciele tego samego przedmiotu lub pokrewnych przedmiotów współpracują przy wykonywaniu różnych zadań na rzecz szkoły, np. dokonują analizy wyników egzaminów zewnętrznych.

Aby jak najlepiej wykorzystać szansę, którą szkołom stwarza *przyroda*, nauczyciele przedmiotów przyrodniczych powinni wspólnie podjąć decyzje dotyczące:

- sposobu pozyskania informacji o zainteresowaniach i oczekiwaniach uczniów, którzy będą uczestniczyli w danym roku szkolnym w zajęciach z *przyrody*,
- ustalenia zasadniczej linii tematycznej i sposobu realizacji *przyrody*,
- liczby realizowanych wątków,
- wyboru lub opracowania autorskich wątków do realizacji,
- wyboru i modyfikacji lub opracowania autorskiego programu nauczania,
- opracowania rozkładu materiału uwzględniającego interdyscyplinarne ujęcie omawianych zagadnień,
- podziału pomiędzy siebie treści wątków tematycznych z brakujących przedmiotów w sytuacji, gdy przedmiotu nie będą uczyli wszyscy nauczyciele przedmiotów przyrodniczych,
- opracowania kryteriów oceniania bieżącego i ustalania ocen semestralnych i rocznych.

Współpraca nauczycieli przedmiotów przyrodniczych powinna mieć miejsce nawet w sytuacji, w której przedmiotu będą uczyli tylko niektórzy z nich. Można założyć, że sytuacja przedmiotu będzie w kolejnych latach szkolnych zmieniać się, tak jak zmieniają się uczniowie i ich zainteresowania, a w ślad za nimi – decyzje dotyczące przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym. To z kolei znajdzie odzwierciedlenie w liczbie godzin poszczególnych przedmiotów przyrodniczych. Najprawdopodobniej

liczba godzin poszczególnych przedmiotów przyrodniczych będzie jednym z bardziej zmiennych elementów arkuszy organizacyjnych szkół. Dla szkoły byłoby korzystne, gdyby nauczanie *przyrody* miało pewną koncepcję niezależną od układu godzinowego, w którym w danym roku szkolnym przedmiot będzie realizowany.

Wypracowanie przez nauczycieli przedmiotów przyrodniczych wspólnej koncepcji przedmiotu wymaga spotkania (spotkań) o warsztatowym charakterze, najlepiej z wykorzystaniem narzędzi coachingowych GROW i REGROW^{1 2 3}. Model GROW wydaje się narzędziem, które umożliwia podjęcie przez nauczycieli współpracy opartej na wykorzystywaniu zasobów poszczególnych osób i bazujących na ich indywidualnych umiejętnościach, możliwościach i motywacji.

Model GROW jest formą rozmowy coachingowej podzielonej na 4 etapy:

1. **G** (*goal*) określenie i zdefiniowanie celu.
2. **R** (*reality*) rozpoznanie stanu wyjściowego.
3. **O** (*options*) wygenerowanie i analiza potencjalnych możliwości osiągnięcia celu.
4. **W** (*will, way forward, wrap up*) podjęcie konkretnych zobowiązań prowadzących do jego realizacji.

Rozwinięciem modelu GROW jest RE-GROW składający się z 2 kolejnych etapów:

5. **R** (*review*) przegląd wykonania zadań prowadzących do osiągnięcia celu.
6. **E** (*evaluation*) ocena stopnia wykonania zadań oraz ich przydatności w osiągnięciu celu.

Ramowy scenariusz spotkania/spotkań zespołu nauczycieli przedmiotów przyrodniczych:

1. Wybór lidera zespołu i określenie zadań, za które będzie odpowiedzialny.

Przykładowe zadania lidera zespołu przedmiotowego:

- reprezentowanie zespołu przed dyrektorem szkoły,
- koordynowanie prac zespołu,

¹ Ł.T. Marciniak, S. Rogala-Marciniak, *Coaching. Zbiór narzędzi wspierania rozwoju*, Wolters Kluwer Polska, 2012.

² R. Dilts, *Od przewodnika do inspiratora, czyli coaching przez duże C*, Wydawnictwo PiNLP, 2006.

³ M. Bennewicz, *Coaching i mentoring w praktyce*, G + J Gruner + Jahr Polska Sp. z o.o. & Co. Spółka Komandytowa, Warszawa 2011.

- organizowanie i koordynowanie współpracy zespołu z innymi zespołami lub osobami,
- dbanie o terminowość i rzetelność wykonania podjętych zadań,
- monitorowanie przebiegu realizacji zadań,
- analiza wniosków wynikających z przebiegu i efektów realizacji zadania,
- przedstawienie wniosków na posiedzeniu rady pedagogicznej,
- przygotowanie sprawozdania do protokołu.

2. Uzgodnienie podstawowych zasad współpracy i spisanie ich w formie kontraktu.

Przykładowy kontrakt:

- szanuję siebie i swój czas,
- szanuję innych i ich czas,
- odpowiedzialnie traktuję swoje zadanie,
- pracuję rzetelnie i na 100 procent swoich możliwości,
- każda osoba w zespole jest tak samo ważna jak ja,
- praca każdej osoby w zespole jest tak samo wartościowa jak moja,
- akceptuję fakt, że zadania podejmowane przez poszczególne osoby w zespole mogą być zróżnicowane, a tym samym nieporównywalne.

3. Sprecyzowanie celu spotkania – podjęcie decyzji dotyczącej wyboru wątków do realizacji.

- a. Lider zespołu przypomina zasady formalne dotyczące realizacji przedmiotu uzupełniającego *przyroda*, upewnia się, że wszyscy uczestnicy spotkania znają podstawę programową *przyrody* i prawidłowo rozumieją określenia „wątek przedmiotowy” i „wątek tematyczny”.
- b. Burza mózgów – uczestnicy spotkania podają wszystkie skojarzenia związane z przedmiotem uzupełniającym

przyroda, jakie przychodzą im do głowy. Wszystkie skojarzenia zostają zapisane na tablicy lub dużym arkuszu papieru.

- c. Uczestnicy spotkania analizują zapisane skojarzenia, dzielą się refleksjami, a następnie poszukują wspólnych elementów (zapisów, sformułowań, które się powtarzają lub mogą stanowić oś wspólnych działań).
 - d. Uczestnicy spotkania indywidualnie przedstawiają, jak rozumieją metodę naukową i jej przydatność w życiu i pracy absolwentów szkoły, a następnie poszukują wspólnych obszarów w tym zakresie.
 - e. Uczestnicy spotkania wypracowują wspólną koncepcję nauczania *przyrody* (z uwzględnieniem realizacji opartej na propagowaniu wykorzystywania metody naukowej w poznawaniu świata) w danej szkole i podejmują decyzję dotyczącą realizacji wątków zawartych w podstawie programowej lub opracowania wątków autorskich.
 - f. Uczestnicy spotkania podejmują decyzję, ile wątków tematycznych zamierzają zrealizować (minimum 4).
4. Wybór wspólnych wątków tematycznych:
- a. Każdy z uczestników spotkania zapisuje na 4 osobnych karteczkach numery 4 wątków tematycznych (ujętych w podstawie programowej bądź autorskich, zaproponowanych przez nauczycieli uczestniczących w spotkaniu), które go interesują i których realizacji jest gotów się podjąć (w ramach swojego przedmiotu lub interdyscyplinarnie). W ten sposób zostaje przeprowadzona pierwsza selekcja zagadnień, z pewnością niektóre wątki zostaną odrzucone.
 - b. Zadanie zostaje powtórzone z tą różnicą, że teraz każdy z uczestników wybiera z puli wątków wybranych w poprzednim ćwiczeniu.
 - c. Zadanie jest kontynuowane tak długo, aż zostanie wybrana pożądana liczba wątków tematycznych, która zależy od przyjętego (planowanego) modelu realizacji przedmiotu. Na tym etapie pracy można podjąć decyzję dotyczącą wyboru tych wątków tematycznych, które na pewno będą realizowane, oraz tych,

które dodatkowo mogą być realizowane przez poszczególnych nauczycieli (zagadnienia wchodzące w skład wątków przedmiotowych).

5. Na tym etapie należy podjąć decyzję dotyczącą wyboru programu nauczania lub opracowania programu autorskiego. W obu przypadkach uczestnicy spotkania deklarują gotowość wykonania zadania oraz określają termin jego wykonania.

Przykładowe zadania:

- dokonanie analizy programów nauczania *przyrody* oferowanych przez wydawnictwa i wybór np. 2 uznanych za najprzydatniejsze do realizacji wypracowanej koncepcji pracy,
 - dokonanie analizy modelowych programów nauczania *przyrody* zamieszczonych na stronie Ośrodka Rozwoju Edukacji⁴,
 - dokonanie analizy podręczników oferowanych przez wydawnictwa pod kątem przydatności w realizacji wybranych wątków tematycznych,
 - opracowanie programu autorskiego (lub jego części) uwzględniającego wybrane wątki.
6. Podjęcie decyzji o realizacji wątku autorskiego (1 lub większej ich liczby) automatycznie wiąże się z opracowaniem programu autorskiego. W tej sytuacji należy zapoznać się z *Rozporządzeniem MEN z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników*⁵, a następnie:
 - ustalić zakres tematyczny i tytuły wątków autorskich,
 - opracować cele główne i szczegółowe, oddzielnie dla każdego wątku autorskiego,
 - zaplanować i opisać sposób realizacji (metody i formy pracy, środki dydaktyczne, warunki wdrożenia programu).
 7. Niezależnie od podjętej decyzji dotyczącej wyboru wątków przedstawionych w podstawie programowej czy opracowania wątków autorskich zespół nauczycieli powinien opracować wspólne kryteria oceniania oraz sposób ustalania końcowej oceny z przedmiotu. Kryteria należy zapisać w takiej formie, którą będzie można

⁴ Za: www.ore.edu.pl.

⁵ Dz.U. Nr 89, poz. 730.

zamieścić w statucie szkoły (jako element wewnątrzszkolnego systemu oceniania) oraz przekazać uczniom.

8. Opracowanie sposobu (i ewentualnie narzędzi) monitorowania przebiegu realizacji programu nauczania.
9. Ustalenie harmonogramu spotkań zespołu. Sugerowana minimalna liczba takich spotkań wynosi 4 (po każdym zakończonym okresie/semestrze nauki).
10. Po pełnym cyklu nauki dla danej grupy uczniów dokonanie oceny przyjętego modelu realizacji przedmiotu pod kątem wyboru wątków i sposobu ich realizacji (program nauczania, metody i formy pracy) oraz opracowanie wniosków do dalszej pracy.
11. Po analizie wniosków ustalenie zakresu koniecznych modyfikacji, terminu i osób odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań związanych z dokonaniem modyfikacji.

Działania opisane w punktach 10 i 11 powinny być powtarzane cyklicznie (model pracy coachingowej RE-GROW). Dzięki temu będzie można szybko reagować na zmiany i szybko eliminować rozwiązania, które nie dały pożądanego efektu.

Poradnik. Historia i społeczeństwo dla szkół ponadgimnazjalnych, ORE:

Przykład ankiety ewaluacyjnej – propozycja autorska

KWESTIONARIUSZ EWALUACJI PROGRAMU NAUCZANIA

HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA – IV ETAP EDUKACYJNY

Imię i nazwisko nauczyciela:

Tytuł programu nauczania:

Pytania	TAK	NIE
1. Czy dobór materiału nauczania w programie jest zgodny z wymaganiami określonymi w podstawie programowej?		
2. Czy dobór materiału nauczania pozwala osiągać cele kształcenia w zakresie: a) wiedzy, b) umiejętności,		

c) postaw?		
3. Czy program jest dostosowany do potrzeb, możliwości i oczekiwań uczniów w zakresie: a) celów kształcenia, b) doboru treści kształcenia i materiału nauczania, c) sposobów osiągnięcia celów kształcenia?		
4. Czy realizacja programu sprzyja kształceniu takich umiejętności ponadprzedmiotowych uczniów, jak: a) rozumienie, wykorzystywanie i refleksyjne przetwarzania tekstów kultury, b) formułowanie sądów opartych na rozumowaniu matematycznym, c) wykorzystanie wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, d) formułowanie wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących społeczeństwa, e) komunikowanie się w języku ojczystym, f) posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, g) wyszukiwanie, selekcjonowanie i krytyczna analizy informacji, h) praca w zespole.		
5. Czy program nauczania jest adekwatny do warunków materialnych i środowiskowych szkoły ?		
6. Czy program pozwala na osiągnięcie celów kształcenia z uwzględnieniem indywidualnych możliwości każdego ucznia?		
7. Czy realizacja treści programowych pozwala na kształtowanie postaw określonych w programie nauczania?		
8. Czy program nauczania określa zasady i kryteria oceniania z uwzględnieniem wszystkich obszarów działań ucznia?		
9. Czy program nauczania wpisuje się w program działania szkoły?		

<p>10. Czy obudowa programu nauczania pozwala na jego efektywną realizację przez:</p> <p>a) uczniów,</p> <p>b) nauczyciela?</p>		
<p>11. Czy obudowa programu wspomaga pracę nauczyciela w zakresie:</p> <p>a) indywidualizacji procesu kształcenia,</p> <p>b) stosowania różnych metod i form nauczania?</p>		
<p>12. Czy obudowa programu wspiera kreatywność nauczyciela?</p>		

INNE UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU:

.....

.....

.....

REKOMENDACJA (PRZYJĄĆ, ZMODYFIKOWAĆ, ODRZUCIĆ):

.....

.....

Ewaluacja programu nauczania jest zabiegiem złożonym i trudnym, lecz bardzo potrzebnym. Jej wyniki warunkują przyjęcie, odrzucenie lub ewentualną modernizację programu. Może być punktem wyjścia do zmiany podręcznika, metod nauczania, doboru środków dydaktycznych czy modyfikacji systemu oceniania. Przyczynia się do tego, by program nauczania stał się skuteczniejszy w realizacji celów kształcenia. Dokonując ewaluacji, zawsze należy mieć na uwadze specyfikę odbiorców w kolejnym roku szkolnym, ich potrzeb, możliwości i zainteresowania, bo tylko tak przyczynimy się do wszechstronnego rozwoju uczniów i zapewnimy wysoką jakość kształcenia.